POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 19 maja 2009 r.*

W sprawie C-166/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Amtsgericht Büdingen (Niemcy), postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 18 kwietnia 2008 r., w postępowaniu karnym przeciwko

Guido Weberowi

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: A. Ó Caoimh, prezes izby, U. Lõhmus (sprawozdawca) i A. Arabadjiev, sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: J. Mazák,
sekretarz: R. Grass,

Trybunał zamierza orzec postanowieniem z uzasadnieniem zgodnie z art. 104 § 3 akapit pierwszy regulaminu,

po wysłuchaniu rzecznika generalnego,

wydaje następujące

Postanowienie

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 7 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy Rady 89/397/EWG z dnia 14 czerwca 1989 r. w sprawie urzędowej kontroli środków spożywczych (Dz.U. L 186, s. 23).

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania karnego wszczętego przeciwko Guido Weberowi, członkowi zarządu Routhier Weber GmbH (zwanej dalej „Routhier Weber"), którego oskarżono o wprowadzenie do obrotu środka spożywczego opatrzonego nazwą wprowadzającą w błąd.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

Kontrola środków spożywczych

3 Urzędowa kontrola środków spożywczych podlegała do dnia 31 grudnia 2005 r. regulacji dyrektywy 89/397.

4 Zgodnie z motywem trzynastym tej dyrektywy:

„pomimo że z jednej strony przedsiębiorstwa nie powinny mieć prawa odmowy kontroli, z drugiej strony należy zachować ich uzasadnione prawa, w szczególności prawo do zachowania tajemnicy produkcji oraz prawo do odwołania".

5 Artykuł 4 tej dyrektywy przewiduje:

„1. Kontrole przeprowadza się:

a) systematycznie;

b) w przypadku zaistnienia podejrzenia o niezgodności.

2. Kontrole przeprowadza się przy użyciu środków proporcjonalnych do założonych celów.

3. Kontrola obejmuje wszystkie etapy produkcji, wytwarzania, przywozu do Wspólnoty, przetwarzania, składowania, transportu, dystrybucji i handlu.

[…]".

6 Zgodnie z art. 5 dyrektywy 89/397:

„Kontrola obejmuje jedno lub więcej działań zgodnie z warunkami ustanowionymi w art. 6–9 oraz w świetle badań, które należy przeprowadzić:

1) kontrola;

2) pobranie próbek i analiza;

[…]”.

7 Zgodnie z art. 6 tej dyrektywy:

„1. Przedmiotem kontroli są:

[…]

d) produkty gotowe;

[…]

h) etykietowanie i prezentacja środków spożywczych;

[…]”.

8 Artykuł 7 dyrektywy ma następującą treść:

„1. Próbki produktów wyszczególnionych w art. 6 ust. 1 lit. b)–f) mogą zostać pobrane do celów analizy.

Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia podmiotom podlegającym kontroli możliwości uzyskania innej opinii [drugiej ekspertyzy].

2. Analizy przeprowadzane są przez urzędowe laboratoria.

Państwa członkowskie mogą również upoważnić inne laboratoria do przeprowadzania powyższych analiz”.

9 W art. 10 dyrektywy przewidziano:

„W przypadku wykrycia lub podejrzenia nieprawidłowości inspektorzy podejmują niezbędne środki".

10 Artykuł 12 dyrektywy 89/397 stanowi:

„1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne w celu zapewnienia osobom fizycznym i prawnym, których dotyczy kontrola, prawa do odwołania od środków podjętych przez właściwe władze do celów kontroli.

[…]".

Nazwa pochodzenia „feta"

11 W prawie wspólnotowym termin „feta" podlega ochronie jako nazwa pochodzenia. Został on wpisany na podstawie rozporządzenia Komisji (WE) nr 1829/2002 z dnia 14 października 2002 r. zmieniającego załącznik do rozporządzenia (WE) nr 1107/96 w odniesieniu do nazwy „Feta" (Dz.U. L 277, s. 10) do rejestru, o którym mowa w art. 6 ust. 3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2081/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie ochrony

oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 208, s. 1).

12 Na podstawie art. 4 rozporządzenia nr 2081/92:

„1. Aby produkt rolny lub środek spożywczy kwalifikował się do używania chronionej nazwy pochodzenia (ch.n.p.) lub chronionego oznaczenia geograficznego (ch.o.g.), musi być zgodny z opisem.

2. Opis produktu obejmuje przynajmniej:

[…]

b) opis produktu rolnego lub środka spożywczego obejmujący surowce, w stosownych przypadkach, a także główne fizyczne, chemiczne, mikrobiologiczne i/lub organoleptyczne cechy charakterystyczne produktu lub środka spożywczego;

[…]”.

Uregulowania krajowe

13 Lebensmittel- Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch (ustawa o środkach spożywczych, artykułach bieżącej konsumpcji i paszach) w wersji mającej zastosowanie w sprawie zawisłej przed sądem krajowym (zwana dalej „LFGB") w art. 11 opatrzonym nagłówkiem „Przepisy dotyczące ochrony przed wprowadzeniem w błąd" stanowi:

„1) Zakazane jest wprowadzanie do obrotu w celach handlowych środków spożywczych opatrzonych wprowadzającą w błąd nazwą lub informacją albo prezentowanych w sposób wprowadzający w błąd oraz ogólne lub indywidualne reklamowanie środków spożywczych za pomocą wprowadzających w błąd prezentacji lub innych wypowiedzi. Wprowadzanie w błąd zachodzi w szczególności w przypadku, gdy:

1. dla danego środka spożywczego stosuje się mogące wprowadzić w błąd nazwy, informacje, prezentacje, opisy lub inne wypowiedzi dotyczące właściwości, w szczególności rodzaju, jakości, składu, ilości, okresu przydatności do spożycia, źródła, pochodzenia lub sposobu wytwarzania albo uzyskania;

[….]".

14 Zgodnie z art. 43 LFGB opatrzonym nagłówkiem „Pobranie próbki”:

„1) W celu przeprowadzenia badania inspektorzy oraz w przypadku bezpośredniego zagrożenia urzędnicy policji są uprawnieni do żądania i pobierania za pokwitowaniem wybranych przez siebie próbek. O ile rozporządzenia wykonawcze do niniejszej ustawy nie stanowią inaczej, składa się na przechowanie część próbki lub, o ile podział próbki na części o takich samych cechach nie jest możliwy lub jest możliwy tylko z zagrożeniem celu kontroli, drugą próbkę takiego samego rodzaju i pochodzącą od tego samego producenta, od którego pochodzi pobrana próbka; producent może zrezygnować ze złożenia próbki na przechowanie.

2) Próbki złożone na przechowanie podlegają urzędowemu zamknięciu lub opieczętowaniu. Próbki opatruje się datą ich pobrania oraz dniem, z którego upływem zamknięcie lub opieczętowanie uznaje się za nieważne.

3) Podmiot, u którego złożono próbkę na przechowanie i który nie jest producentem, zobowiązany jest do starannego składowania i przechowywania próbki oraz, na żądanie producenta i na jego koszt i ryzyko, do wydania próbki w celu dokonania analizy wskazanemu przez producenta biegłemu, będącemu osobą prywatną, powołanemu zgodnie z przepisami w dziedzinie bezpieczeństwa żywności.

[…]”.

15 W art. 59 i 60 LFGB przewidziano sankcje karne i grzywny administracyjne. Zgodnie z art. 59 LFGB:

„1) Kto:

[…]

7. działając wbrew § 11 ust. 1 zdanie pierwsze, wprowadza do obrotu środek spożywczy opatrzony nazwą i informacją wprowadzającą w błąd lub prezentowaną w sposób wprowadzający w błąd lub reklamuje środek spożywczy za pomocą prezentacji lub innych wypowiedzi wprowadzających w błąd […],

podlega karze pozbawienia wolności do roku albo karze grzywny.

[…]".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

16 W dniu 2 listopada 2005 r. Amt für Veterinärwesen und Lebensmittelüberwachung (urząd ds. weterynarii i kontroli środków spożywczych) w Vechcie (Niemcy) pobrał do badania próbkę środka spożywczego w sklepie prowadzącym sprzedaż detaliczną na obszarze objętym jego właściwością miejscową. Na opakowaniu produktu znajdowała się nazwa „Fresca d'Oro, Feta — original griechischer Schafskäse — aus Schaf- und

Ziegenmilch in Salzlake gereift" (Fresca d'Oro, Feta — oryginalny grecki ser owczy — z mieszanki mleka owczego i koziego, poddany dojrzewaniu w solance).

17 Produkt, którego dotyczy sprawa przed sądem krajowym, został importowany z Grecji do Niemiec przez Routhier Weber. Następnie został on dostarczony do magazynu przez dwóch pośredników: „ZHG Offenburg" i „Zentrale Gronau".

18 Zgodnie z art. 1 greckiego rozporządzenia ministra nr 313 025 z dnia 11 stycznia 1994 r. w sprawie uznania chronionej nazwy pochodzenia (ch.n.p.) sera feta uznaje się nazwę „feta" za chronioną nazwę pochodzenia sera białego w solance, tradycyjnie produkowanego w Grecji, a konkretnie w regionach wymienionych w ust. 2 tego artykułu, z mleka owczego lub jego mieszanki z mlekiem kozim.

19 Lebensmittelinstitut Braunschweig (instytut środków spożywczych w Brunszwiku) w Niedersächsisches Landesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit (krajowym urzędzie ds. ochrony konsumentów i bezpieczeństwa środków spożywczych Dolnej Saksonii), który przeprowadził analizę próbki będącej przedmiotem sprawy przed sądem krajowym, ustalił, że zawartość mleka krowiego w tej próbce odpowiada 21% (±2%). Granica wykrywalności wynosi 3%. W związku z tym uznał on tę nazwę za „wprowadzającą w błąd" w rozumieniu § 11 ust. 1 pkt 1 LFGB i zaskarżył ją.

20 Równocześnie z pobraniem rzeczonej próbki złożono na przechowanie w chłodni sklepu, w którym ją pobrano, inną próbkę. O pobraniu próbki będącej przedmiotem sprawy przed sądem krajowym oraz o złożeniu na przechowanie drugiej próbki nie powiadomiono ani producenta, ani ZHG Offenburg.

21 Spółka Routhier Weber GmbH, której firma nie widnieje na etykiecie rozpatrywanego produktu, również nie została powiadomiona o pobraniu próbki i o istnieniu drugiej próbki. O dokonaniu analizy rozpatrywanej próbki dowiedziała się ona po raz pierwszy w dniu 21 marca 2006 r., czyli prawie 3 miesiące po upływie terminu przydatności do spożycia omawianego produktu. W związku z tym nie było już możliwe uzyskanie drugiej ekspertyzy.

22 W dniu 22 grudnia 2006 r. Staatsanwaltschaft Gießen (prokuratura w Gießen) oskarżyła członka zarządu Routhier Weber GmbH, Guido Webera, o to, że wbrew § 11 ust. 1 zdanie pierwsze LFGB wprowadził do obrotu środek spożywczy opatrzony nazwą wprowadzającą w błąd, i wniosła o wszczęcie postępowania karnego.

23 W tym postępowaniu sąd krajowy poszukuje odpowiedzi na pytanie, czy oskarżony, który wprowadził do obrotu rozpatrywany produkt, może zostać uznany za podmiot podlegający kontroli w rozumieniu art. 7 dyrektywy 89/397, co oznaczałoby, iż ma on prawo domagać się analizy drugiej próbki w ramach drugiej ekspertyzy.

24 W tej sytuacji Amtsgericht Büdingen postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 7 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 89/397/EWG […] w odniesieniu do pojęcia »podmioty podlegające kontroli« należy interpretować w ten sposób, że pojęcie to obejmuje nie tylko producenta, lecz również każdą osobę wprowadzającą dany środek spożywczy do obrotu, jeżeli ma ona zostać pociągnięta do odpowiedzialności za stan i etykietowanie środków spożywczych w postępowaniu administracyjnym lub karnym?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

25 Zgodnie z art. 104 § 3 akapit pierwszy regulaminu, jeśli odpowiedź na pytanie skierowane w ramach wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym może zostać w sposób jednoznaczny wyprowadzona z istniejącego orzecznictwa, Trybunał może, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, w każdym czasie orzec postanowieniem z uzasadnieniem, zawierającym odesłanie do odpowiedniego orzecznictwa.

26 Przepis ten należy zastosować w niniejszej sprawie.

27 W swym pytaniu sąd krajowy zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 7 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 89/397 należy interpretować w ten sposób, że za „podmiot podlegający kontroli" w rozumieniu tego przepisu powinna zostać uznana spółka, która dokonała importu, a następnie wprowadziła do obrotu produkt spożywczy, i której członek zarządu może na podstawie analizy próbek tego produktu pobranych w sklepie prowadzącym sprzedaż detaliczną zostać pociągnięty do odpowiedzialności za stan i etykietowanie tego produktu w postępowaniu administracyjnym lub karnym.

28 W tym zakresie należy na wstępie wskazać, że z samej treści tego przepisu wynika, iż każde państwo członkowskie zobowiązane jest przyznać danemu podmiotowi prawo do drugiej ekspertyzy (wyrok z dnia 10 kwietnia 2003 r. w sprawie C-276/01 Steffensen, Rec. s. I-3735, pkt 42).

29 W tym konkretnym przypadku, jak wskazano w pkt 21 i 22 niniejszego postanowienia, z jednej strony spółka Routhier Weber nie została powiadomiona o pobraniu próbki ani

o istnieniu drugiej próbki, a z drugiej strony członek zarządu tej spółki został oskarżony o wprowadzenie do obrotu produktu spożywczego opatrzonego nazwą wprowadzającą w błąd.

30 Tymczasem Trybunał orzekł już, że druga ekspertyza służy ochronie uzasadnionych praw podmiotów gospodarczych, a przede wszystkim ich prawa do zaskarżenia środków zastosowanych w ramach sprawowania kontroli (ww. wyrok w sprawie Steffensen, pkt 48).

31 A zatem w sytuacji takiej jak będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, gdy wszczęto postępowanie karne przeciwko osobie będącej członkiem zarządu spółki importującej produkt spożywczy na podstawie wyników analizy próbek produktu pobranych u sprzedawcy detalicznego, spółkę tę należy uznać za podmiot podlegający kontroli w rozumieniu art. 7 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 89/397 (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie Steffensen, pkt 49).

32 Jest prawdą, że w odróżnieniu od okoliczności faktycznych leżących u podstaw ww. wyroku w sprawie Steffensen sprawa przed sądem krajowym dotyczy nie postępowania administracyjnego, lecz postępowania karnego i nie wiąże się ona ze „skargą" do sądu, lecz z postępowaniem sądowym wszczętym bezpośrednio wskutek wniesienia aktu oskarżenia przez prokuraturę. Jednakże nawet jeśli art. 10 dyrektywy 89/397 zdaje się dotyczyć środków o charakterze administracyjnym, ze wspomnianego wyroku wynika, że — zgodnie z twierdzeniem Komisji Wspólnot Europejskich — działania państw członkowskich mieszczą się w ramach tej dyrektywy, gdy państwa te egzekwują przestrzeganie przepisów dotyczących środków spożywczych za pomocą środków represyjnych. Prawo do obrony — skonkretyzowane w art. 7 ust. 1 zdanie drugie tej dyrektywy — ma natomiast w postępowaniu karnym szczególne znaczenie.

33 Ponadto fakt, iż w sprawie przed sądem krajowym firma importera nie widnieje na etykiecie rozpatrywanego produktu, nie powinien stanowić przeszkody w wykonywaniu prawa do uzyskania drugiej ekspertyzy. Z art. 4 ust. 3 dyrektywy 89/397 i z zawartego

w nim wyliczenia stadiów kontroli wynika bowiem, że środek administracyjny lub represyjny może oddziaływać na dużą liczbę osób, także innych niż wymienione na etykiecie zgodnie z przepisami wspólnotowymi dotyczącymi środków spożywczych.

34 Wobec powyższego na pytanie skierowane do Trybunału należy odpowiedzieć, iż art. 7 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 89/397 należy interpretować w ten sposób, że za „podmiot podlegający kontroli" w rozumieniu tego przepisu powinna zostać uznana spółka, która dokonała importu, a następnie wprowadziła do obrotu produkt spożywczy, i której członek zarządu może na podstawie analizy próbek tego produktu pobranych w sklepie prowadzącym sprzedaż detaliczną zostać pociągnięty do odpowiedzialności za stan i etykietowanie tego produktu w postępowaniu administracyjnym lub karnym.

W przedmiocie kosztów

35 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 7 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 89/397/EWG z dnia 14 czerwca 1989 r. w sprawie urzędowej kontroli środków spożywczych należy interpretować w ten sposób, że za „podmiot podlegający kontroli" w rozumieniu tego przepisu

powinna zostać uznana spółka, która dokonała importu, a następnie wprowadziła do obrotu produkt spożywczy, i której członek zarządu może na podstawie analizy próbek tego produktu pobranych w sklepie prowadzącym sprzedaż detaliczną zostać pociągnięty do odpowiedzialności za stan i etykietowanie tego produktu w postępowaniu administracyjnym lub karnym.

Podpisy